

وژنه فضای مجازی

ونامه های رهبری به جوانان غربی

نقش فضای مجازی در صدور پیام انقلاب اسلامی

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حمید شهریاری، رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

اشاره

حجت‌الاسلام دکتر حمید شهریاری، از صاحب‌نظران برجسته بحث‌های مربوط به فضای مجازی به شمار می‌روند. ایشان از سال ۱۳۷۷ تاکنون رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی هستند و برخی مسؤولیت‌هایی که تاکنون ایشان در کارنامه علمی و اجرایی خود ثبت کرده‌اند، عبارت‌اند از: عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی، معاون فناوری قوه قضائیه، رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، دبیر شورای عالی اطلاع‌رسانی، عضو هیئت علمی مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی «سمت» و عضو هیئت منصفه مطبوعات.

وی طراح و مدیر ارشد بسیاری از طرح‌های مهم اطلاع‌رسانی در فضای مجازی است که بیشتر این پروژه‌ها، در معاونت فناوری اطلاعات قوه قضائیه و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی در حال اجرا می‌باشد. با توجه به نقش و جایگاه ایشان در فعالیت‌های فضای مجازی و به مناسبت انتشار نامه‌های مقام معظم رهبری به جوانان غربی از طریق فضای مجازی، فصلنامه ره‌آورد نور گفت‌وگوی ذیل را با ایشان ترتیب داده است.

◀ از اینکه فرصت خود را در اختیار این نشریه قرار دادید، تشکر می‌کنیم. ابتدا بفرمایید جنابعالی مهم‌ترین ویژگی فضای مجازی را چه می‌دانید؟ از این پدیده در چه جهاتی می‌توان بهره‌مند شد؟

فضای مجازی، تحولی است که اینک جهان را تبدیل به یک دهکده کرده است. در بحث‌های فقهی که در قم دارم، به پنج ویژگی این فضای مجازی اشاره کرده‌ام. ویژگی اول، تکثر ظرفیت است؛ یعنی این فضا چنان است که اصل و فرعی بر همدیگر تطبیق یک‌به‌یک ندارد. اصل، یکی است؛ اما مصادیق فضای مجازی می‌تواند متکثر باشد؛ مثل اصل شناسنامه که یکی است؛ و کپی شناسنامه که متعدد و متکثر است؛ یعنی دانشگاه اصلی، یکی است ولی دانشگاه مجازی می‌تواند متعدد و متکثر باشد. این، تکثر ظرفیت است.

دومین ویژگی، مشارکت جهانی است؛ یعنی امروز در فضای مجازی، بیش از سه میلیارد و نیم انسان مشارکت دارند و می‌توانند همدیگر را پیدا کنند، به هم پیام بفرستند و با هم ارتباط داشته باشند و اطلاعات را مبادله نمایند.

سومین ویژگی، گستردگی محیطی است. این فضا همه حیات بشر را تحت تأثیر قرار داده و تمام ساحت‌های سبک زندگی را متحول ساخته است و اینک هیچ فعالیت انسانی نیست که در سیطره فضای مجازی یا تحت تأثیر آن نباشد؛ اما فناوری‌های دیگر معمولاً یک یا چند ساحت از حیات بشر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به همین جهت، سبک زندگی بشر در روزگار ما دچار تحول عمیق و گسترده شده است.

چهارمین ویژگی، درهم‌تنیدگی با فضای عینی است. فضای مجازی، فضایی مستقل از فضای عینی نیست و در هم تنیده است. وقتی شما در بانکداری مجازی، پولی را مبادله می‌کنید، در فضای عینی تغییراتی اتفاق می‌افتد و کسب و کاری رونق می‌گیرد.

و پنجمین ویژگی، توانمند سازی است که شاید مهم‌ترین ویژگی فضای مجازی باشد؛ یعنی کسانی که در این فضای مجازی از آن بهره‌مند می‌شوند، توانمندتر می‌شوند. اصولاً ابزارها در طی تاریخ، بشر را توانمندتر کرده است. فضای مجازی نیز با ابزارهای الکترونیک مثل تلفن همراه و رایانه‌ها، باعث توانمندی بشر در راه خیر و شر شده است.

◀ چنانکه کارشناسان این عرصه بیان کرده‌اند، این فضا آسیب‌ها و تهدیدهایی نیز در پی داشته است. به نظر

حضرت‌تعالی، مهم‌ترین تهدیدهای فضای مجازی کدام‌اند؟ بله، امروز تهدیدات این حوزه، جدی است و نباید به‌سادگی از کنار آن بگذریم. از جمله مهم‌ترین این تهدیدات، آن است که فضای مجازی می‌تواند بستری برای تهدید و عصیان مدنی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی باشد که خود شامل دو مقوله هم‌افزایی و سازماندهی شبکه‌های اجتماعی مخالف نظام و ایجاد وطن مجازی برای عناصر ضد انقلاب و نفوذ خانه‌به‌خانه در کشور با ابزارهای قابل حملی چون تلفن همراه و آی‌پد است. فضای مجازی، امکان انواع جاسوسی‌های اینترنتی را فراهم می‌آورد. امروزه، بیشتر نوت‌بوک‌ها دارای دوربین هستند و در حال حاضر، این فرضیه وجود دارد که حتی در شرایط عادی این دوربین‌ها در حال جاسوسی هستند؛ به بیان دیگر، فضای مجازی این فرصت را برای دشمن جهت عملیات روانی و جنگ نرم و گسترش تهاجم فرهنگی فراهم می‌آورد. بنابراین، باید کاملاً در این باره هوشیار بود.

در این فضا، هتک حرمت صورت می‌گیرد. گاهی حریم خصوصی افراد از طریق دسترسی به اطلاعات شخصی آنها نقض می‌شود. در حوزه فرهنگ و دانش، اطلاعات گسترده عمدتاً سکولار، در حوزه علوم انسانی به داخل کشور نفوذ می‌کند و دشمن می‌تواند درباره دانش بومی و دانشمندان ایرانی به‌آسانی جاسوسی کند. در حوزه پژوهش، نوعی شتاب‌زدگی در تحقیقات و مطالعات به دلیل مواجهه با اقلام بی‌پایان اطلاعاتی صورت می‌گیرد و در نهایت، پژوهش خطی، جایگزین پژوهش عمقی می‌شود و به این علت، امکان تضعیف بار محتوایی تحقیقات وجود دارد. اینها، مهم‌ترین تهدیدهای فضای مجازی هستند.

◀ به قول حافظ «عیب می‌جمله بگفتی، هنرش نیز بگویی.» نظرتان را درباره فرصت‌هایی که این فضا به دست می‌دهد نیز بفرمایید.

امروزه، برای اولین بار فرصت حضور فعال و گسترده مجازی در دل دنیای غرب فراهم شده است؛ آن هم در همه زمینه‌های حیات بشر، اعم از حوزه ارتباطات بشری و در حوزه تولید و اشاعه محتوای بومی و مطابق با ارزش ایرانی - اسلامی از طریق رسانه‌های متنی، صوتی و تصویری جمهوری اسلامی.

از مهم‌ترین فرصت‌های موجود در این فضا می‌توان به این موارد اشاره کرد: فراهم‌شدن ظرفیت مناسب برای الگوسازی

از مهم‌ترین فرصت‌های موجود در فضای مجازی می‌توان به این موارد اشاره کرد: فراهم‌شدن ظرفیت مناسب برای الگوسازی و ترویج فرهنگ متعالی دینی و بیداری اسلامی در گستره جهانی، بسیج نیروهای مردمی و امکان انتقال سریع و وسیع فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی به طرق بسیار متنوع در جهان به منظور اتحاد شبکه‌ای نخبگان متعهد و ولایی و جذب مسلمانان دنیا در برابر نظام استکبار جهانی و همچنین امکان مقابله کم‌هزینه و مؤثر با نظام استکبار جهانی و دفاع از جمهوری اسلامی با اتحاد شبکه‌ای طرفداران انقلاب اسلامی

و ترویج فرهنگ متعالی دینی و بیداری اسلامی در گستره جهانی، بسیج نیروهای مردمی و امکان انتقال سریع و وسیع فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی به طرق بسیار متنوع در جهان به منظور اتحاد شبکه‌ای نخبگان متعهد و ولایی و جذب مسلمانان دنیا در برابر نظام استکبار جهانی و همچنین امکان مقابله کم‌هزینه و مؤثر با نظام استکبار جهانی و دفاع از جمهوری اسلامی با اتحاد شبکه‌ای طرفداران انقلاب اسلامی.

موضوع بعدی در بحث فرصت‌های فضای سایبری، افزایش اشراف اطلاعاتی برای کشور و امکان عملیات سایبری علیه دشمن با دو رویکرد بازدارندگی - دفاعی و تهاجمی است؛ یعنی همان طور که آنان حملات سایبری علیه ما دارند، امکان این حمله برای ما نیز وجود دارد.

البته موارد دیگری هم هست که من در جای دیگر آنها را عرض کرده‌ام و چون مستقیماً به موضوع این گفت‌وگو مرتبط نمی‌شود، از ذکر آن صرف نظر می‌کنم.

◀ استفاده از این فضا برای تبادل‌های علمی و پژوهشی در میان علم‌آموزان و به طور کلی، در امر آموزش، بسیار مورد توجه است. فضای مجازی، در این زمینه چه کاربردی دارد؟

در این جهت، لازم است توضیح داده شود که امروزه از یک سو، فناوری رشد عجیبی یافته و ارتباطات انسانی را گسترده کرده و مردم را در محضر هم حاضر نموده، خلوت و جلوت را در هم تنیده و همه را در هر زمان و مکانی در

محضر یکدیگر قرار داده است و از طرفی، فضایی را که در آن زندگی می‌کنیم، در صحنه دیجیتال تکرار کرده است. تمام اموری که در دنیای جسمانی به آن اقدام می‌کنیم، عین این امور، در صحنه دیگری به نام فضای دیجیتال تکرار شده است؛ یعنی اگر شما در فضای جسمانی درس می‌خواندید، امروز می‌توانید در منزل باشید و به صورت دیجیتال درس بخوانید. اگر می‌توانستید تحقیق کنید، امروز بسترهای پژوهشی در فضای مجازی فراهم است. اینها، نمونه‌هایی از گستردگی دنیای دیجیتالی است؛ هم‌عرض و حتی فراتر از دنیای واقعی. لزوم سرمایه‌گذاری وسیع و هدفمند در جهت بهره‌برداری حداکثری از فرصت‌های ناشی از فضای مجازی، یعنی فرصت‌هایی پدیدآمده در این فضا که قبلاً در اختیار ما نبوده است. این، بزرگ‌ترین فرصت در طول تاریخ حیات بشر بوده که ارتباطات را آن قدر گسترده کرده که در هر زمان و هر مکان، همه در محضر هم امکان حضور دارند. از این رو، لازم است از این فرصت‌ها به‌خوبی استفاده شود.

به طور کلی، این نکته را عرض می‌کنم که اینترنت گرچه ابعاد گوناگونی چون: فرهنگی، اقتصادی، امنیتی، سیاسی و اجتماعی دارد، ولی بُعد فرهنگی آن بر ابعاد دیگر غلبه دارد و در کل، چون گفتمان اطلاعاتی و ارتباطی ایجاد می‌کند، ابعاد فرهنگی (پیام‌آوری و پیام‌بری) آن برای انقلاب ما، برجسته‌تر از ابعاد دیگر می‌شود؛ هر چند باید از ابعاد اقتصادی آن نیز برای سرعت‌بخشی در جهت اقتصاد مقاومتی بهره کافی و مناسب ببریم.

◀ حضرتعالی فرمودید این فضا فرصتی برای ترویج فرهنگ اسلام فراهم کرده است. اگر امکان دارد، قدری بیشتر در این باره توضیح دهید.

از جمله امور مهمی که تأثیر بسزایی در انتقال پیام انقلاب ما به سایر کشورها داشته و دارد، در دنیای امروز، همین فناوری اطلاعات و ارتباطات است. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، همان امری است که موجب انقلاب در کشورهای عربی شد. حضرت امام (رضوان الله تعالی علیه) در زمان خودشان توانستند پیام انقلاب را تولید کنند؛ یعنی استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی. این، پیام انقلاب به همه ملت‌های دنیا بود و حرفش این بود که ما سه شعار داریم؛ یک: استقلال از آمریکا، انگلیس و شوروی. دو: آزادی انسان‌ها و مردم‌سالاری. سه: جمهوری اسلامی. این سه، شعاری بود که حضرت امام(ره) آن را تولید کرد؛ اما این پیامی که تولید شد، به دست مسلمانان کشورهای دیگر نرسید؛ چون ما ابزار انتقالش را در آن زمان نداشتیم؛ مثلاً وقتی می‌خواستیم ده تا طلبه به کشورهای دنیا بفرستیم، نمی‌گذاشتند. اگر هم می‌رفتند، امکانات همراه آنها نبود. من در سال ۱۳۷۰ به کشور نیوزیلند اعزام شدم، نیوزیلند، آن طرف استرالیاست و یازده و نیم ساعت با هواپیما از ما فاصله دارد. تنها چیزی که از دانش اسلامی توانستم با خودم ببرم، چهار پنج کتاب بود و مثلاً برای ۵۰ نفر سخنرانی می‌کردم. این تعداد مخاطب، با هدف اصلی ما که رساندن پیام امام خمینی(ره) به جهانیان بود، خیلی فاصله داشت. پس، پیام

امام تولید شد، اما به دلیل مشکلات ارتباطاتی، به دست مسلمان‌های دنیا و مستضعفان عالم نرسید. سال‌ها گذشت تا اینکه فناوری اطلاعات آمد و توسعه پیدا کرد؛ یعنی شما اینجا نشسته‌اید و می‌توانید یک پیامک برای شخصی در آن سوی دنیا بفرستید یا یک ویدئو کنفرانس درست کنید و با عده‌ای صحبت کنید. پیش از این، اگر شما می‌خواستید پیام بفرستید، فقط از راه ماهواره می‌توانستید پیام بفرستید و ماهواره هم هزینه کلانی داشت و هر کسی نمی‌توانست آن را راه بیندازد و نگهداری کند. آن زمان، یکی بی‌بی‌سی بود، یکی سی‌ان‌ان بود و چند تا رسانه مشابه دیگر که می‌توانستند ماهواره به هوا بفرستند. ما ماهواره نداشتیم و نتوانستیم پیام امام را برای جهانیان ارسال کنیم.

غرض اینکه پیام انقلاب اسلامی ابزار نداشت و انقلاب که شد، ما نتوانستیم پیام خودمان را بفرستیم؛ چون ماهواره‌ها دست آمریکا و انگلیس و کشورهای پیشرفته بود و ما ماهواره نداشتیم؛ اما بعد از مدتی که فناوری اطلاعات پیشرفت نمود، هر کسی با یک دوربین و خط اینترنت توانست کانال ماهواره‌ای راه بیندازد. الان دیگر ماهواره هم نمی‌خواهد؛ یعنی شما به صورت مستمر محتواهای خود را در اینترنت ارسال می‌کنید و دیگران مطلب شما را دریافت می‌کنند. این، اتفاقی بود که طی بیست سال دنیا را متحول نمود و مستضعفان را به ابزارهای اطلاع‌رسانی جدید مجهز کرد.

◀ جنابعالی از فعالان عرصه فضای مجازی هستید. از

سوی دیگر، منتخب رهبر معظم انقلاب به عنوان عضو شورای عالی فضای مجازی نیز می‌باشید. به نظر شما، نگاه رهبر معظم انقلاب و اهتمام ایشان نسبت به زمینه‌های پیشرفت کشور و لزوم مواجهه فعال و خردمندانه با موضوع فضای مجازی و به کارگیری آن چگونه است؟

درباره شورای عالی فضای مجازی باید عرض کنم که در انتهای سال ۱۳۹۰ که مقام معظم رهبری دستور تشکیل شورای عالی فضای مجازی را صادر کردند، در آن حکم ایشان فرمودند: «گسترش فزاینده فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی، به‌ویژه شبکه جهانی اینترنت و آثار چشمگیر آن در ابعاد زندگی فردی و اجتماعی، و لزوم سرمایه‌گذاری وسیع و هدفمند در جهت بهره‌گیری حداکثری از فرصت‌های ناشی از آن به منظور پیشرفت همه‌جانبه کشور و ارائه خدمات گسترده و مفید به اقشار گوناگون مردم و همچنین ضرورت برنامه‌ریزی و هماهنگی مستمر به منظور صیانت از آسیب‌های ناشی از آن، اقتضا می‌کند که نقطه کانونی متمرکزی برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی در فضای مجازی کشور به وجود آید. به این مناسبت، شورای عالی فضای مجازی کشور با اختیارات کافی به ریاست رئیس جمهور تشکیل می‌گردد و لازم است به کلیه مصوبات آن، ترتیب آثار قانونی داده شود.»

از نکات کلیدی که در حکم مقام معظم رهبری قرار گرفته، وجود این جمله است که: «لازم است به کلیه مصوبات آن، ترتیب آثار قانونی داده شود.» این مطلب، نشان‌دهنده اهمیت این شورا و مصوبات آن است.

در فرمایش مقام معظم رهبری، به استفاده حداکثری از

فرصت‌ها و برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در باب آسیب‌های فضای مجازی تأکید شده است.

این مسئله، توجه ایشان به اهمیت و نقش فضای مجازی را نشان می‌دهد. این ظرفیت فضای مجازی، نه تنها آن را به عنوان بستری برای انتشار پیام‌ها و اطلاعات معرفی می‌نماید، بلکه آن را به عنوان صحنه جدید حیات بشر که بسیاری از اوقات زندگی پیشین او را اشغال کرده، مطرح می‌کند. تمدن‌ها و دولت‌ها نیز از این امر مستثنا نیستند و هر یک، اهداف خاص خود را در این فضای جدید تعقیب کرده، حاکمیت خویش را در آن دنبال می‌کنند. این فضا، نه تنها فضای علم و آموزش و اقتصاد و فرهنگ است، بلکه فضای جنگ و دفاع نیز هست. حاکمیت‌ها باید در آن حضور داشته باشند و همه تمدن‌ها و دولت‌ها تلاش دارند تا حضور رهبری خود در جهان را در اینجا نیز پی بگیرند.

همان‌طور که اشاره کردید، ابزارهای جدید، انتقال پیام را راحت کرده است. از سوی دیگر، مستحضرید که مقام معظم رهبری در حدود یک سال اخیر، دو نامه به جوانان غربی در اروپا و آمریکا مرقوم نموده‌اند و در این نامه‌ها، پیام‌های مهمی را خطاب به آنان، مد نظر قرار دادند. نکته مهمی که در این دو نامه هست، این است که معظم‌له پیام‌های خود را از طریق فضای مجازی و بستریهایی که امروزه فناوری اطلاعات فراهم آورده، منتشر کردند. خواهشمند است، بفرمایید نگرش مقام معظم رهبری درباره فضای مجازی و جایگاه آن را چگونه می‌بینید؟

رهبر معظم انقلاب از سال ۱۳۶۸ با تأسیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، حضوری فعال و تأثیرگذار در

به نظر من، وقتی مردم و امام خمینی (رحمة الله علیه) نهال انقلاب اسلامی را کاشتند، مستکبران عالم آن را تهدیدی برای منافع خود دانستند. در این میان، پیدایش فناوری‌های ارتباطاتی و اطلاعاتی، فرصت‌ها و تهدیدهای انقلاب را چنان برجسته کرده که استمرار و تکامل انقلاب اسلامی، به توجه خاص و جدی و سرمایه‌گذاری نظام در این زمینه وابسته است. این، یکی از جهاتی است که حوزه فضای مجازی را در نظر رهبری به اندازه خود انقلاب اسلامی پُراهمیت کرده است

فناوری اطلاعات کشور داشته‌اند. این دوراندیشی ایشان در ۲۷ سال پیش، قابل توجه است. همچنین، در تغییر سیاست‌های سازمان تبلیغات اسلامی و بهره‌مندی از فناوری اطلاعات در این سازمان نیز توصیه‌هایی مهمی داشته‌اند. پس از آن و در تمام سیاست‌های ابلاغی، ایشان به تمام حوزه‌ها و از جمله حوزه‌های فرهنگی، دولتی و قضایی همواره لزوم استفاده حداکثری از فناوری اطلاعات و ارتباطات را گوشزد کرده‌اند. ایشان همچنین، در دستورهای خود به مجموعه مدیران کشور، همواره به حوزه‌های مختلف فضای مجازی توصیه کرده‌اند و در مکاتبات و تذکرات شفاهی به این امر مهم، بسیار اهتمام نشان داده‌اند.

اینکه مقام معظم رهبری پیام و نامه‌های خود را به این صورت منتشر کردند، ناشی از گسترش این ابزار در صحنه جهانی است و نشانگر توجه ایشان به این مهم است که دشمنان اسلام تلاش دارند تا از طریق رسانه‌هایی که در اختیار دارند، چهره اسلام و مسلمانان را به صورتی مخدوش به جهان عرضه کنند؛ ضمن اینکه صحنه و ابزار عرضه پیام در روزگار ما، تغییر کرده است. ماهواره‌ها، تنها یک بستر برای پیام‌ها هستند که عرضه جهانی آنها پرهزینه و کم‌گستره است؛ ولی اینترنت، یک صحنه جدید جهانی است که برای مردم دنیا ارزان‌تر، و دسترسی به آن آسان‌تر، و توزیع آن به صورت شبکه‌ای و ستاره‌ای است که خود مردم در انتقال پیام مشارکت می‌کنند. بدیهی است که وقتی سه میلیارد و نیم انسان بتوانند به صورت شبکه‌ای در انتشار پیام دخیل باشند، آن پیام بهتر و سریع‌تر و اثربخش‌تر از پیام‌های رسانه‌های دیگر، پخش و توزیع خواهد شد. مقام معظم رهبری که جوانان و نیازهای آنان را به خوبی می‌شناسند و نسبت به آینده جهان و نیاز آن به تعالیم اسلام به خوبی شناخت دارند، به این صورت نامه‌های خود را ارسال کردند. ایشان در جایی فرمودند: «این فضای مجازی، به اندازه انقلاب اسلامی اهمیت دارد.» چرا؟ چون اهمیتش به این است که می‌تواند انقلاب ایجاد کند، می‌تواند بیداری اسلامی ایجاد کند؛ نه اینکه فقط ما از این عرصه استفاده می‌کنیم، تروریست‌ها و دولت‌های استکباری و وابسته به آنان هم از آن استفاده می‌کنند. از داعش پرسیدند که از بین دانمارکی و فرانسوی و آلمانی‌ها چگونه نیرو گرفتید؟ شما که سعودی هستید، چطور توانستید نیروی آلمانی پیدا کنید؟ در پاسخ گفتند: ما یک پایگاه اینترنتی راه‌اندازی کردیم و گفتیم هر کسی می‌خواهد عضو داعش بشود، حقوق ماهیانه‌اش فلان

قدر می‌باشد و این هم شرایطش است؛ آنها هم با یک کلیک ثبت نام کرده، اسم خود را به همراه نشانی به ما دادند و به عضویت داعش درآمدند. امروز، مرز شما دیگر فقط شلمچه و خرمشهر نیست. زمان صدام بود که از طرف خرمشهر حمله می‌شد؛ الآن اگر دشمن بخواهد حمله کند، از طریق همین موبایل‌ها حمله می‌کند. حضرت آقا فرمودند: من اگر خودم یک مقدار سن و سالم کمتر بود، خودم رئیس این فضای مجازی می‌شدم؛ اما الآن وقتش را ندارم. شماها بیاید و این فضای مجازی را اداره کنید. این مطلب، نشان از اهمیت و ظرفیت گسترده این فضا دارد. امیدواریم دولت محترم و مسئولان فضای مجازی که بودجه آن را تخصیص می‌دهند، به این امور توجه بیشتری کنند تا از فرصت‌های این فضا بیشتر بهره ببریم و بتوانیم تهدیدهای آن را خنثا یا مدیریت کنیم.

نکته بسیار جالب در کلمات ایشان برای بنده این بود که فرمودند: این حوزه، به اندازه انقلاب اسلامی اهمیت دارد. ایشان در مقام تشبیه فرمودند که این فضا، مثل یک رودخانه پُر از آب و خروشان است که می‌آید و پیوسته هم آب آن افزوده و خروشان‌تر می‌شود. اگر ما برای این رودخانه تدبیر کنیم، برنامه داشته باشیم، آن را زه‌کشی نماییم، هدایت کنیم تا به سد بریزد، به فرصت تبدیل می‌شود. اگر ره‌ایش کنیم و برنامه‌ای برای آن نداشته باشیم، به تهدید تبدیل می‌شود. ایشان بر اهمیت این فضا و لزوم مدیریت آن، تأکید بسیاری داشتند؛ به گونه‌ای که همه ارکان نظام باید نقش خاص خود را با حضوری فعال در این فضا ایفا کنند.

به نظر من، علت این موضوع، آن است که وقتی مردم و امام خمینی (رحمة الله علیه) نهال انقلاب اسلامی را کاشتند، مستکبران عالم آن را تهدیدی برای منافع خود دانستند. در این میان، پیدایش فناوری‌های ارتباطاتی و اطلاعاتی، فرصت‌ها و تهدیدهای انقلاب را چنان برجسته کرده که استمرار و تکامل انقلاب اسلامی، به توجه خاص و جدی و سرمایه‌گذاری نظام در این زمینه وابسته است. این، یکی از جهاتی است که حوزه فضای مجازی را در نظر رهبری معظم به اندازه خود انقلاب اسلامی پُر اهمیت کرده است.

◀ با تشکر از جنابعالی که این فرصت را در اختیار ما قرار دادید. ■